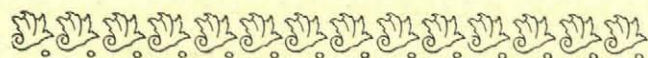

In een vlier zit een groenvink te roepen, prachtig van kleur, groen en zwart en heldergeel. Een paar weken geleden zag hij er nog armoedig en verfromfaaid uit, maar nu zijn de verbleekte en verweerde randjes van zijn veeren afgevallen en komt het mooie pak te voorschijn. Zoo gaat het ook met vink en kneu en spreeuw en zelfs de grauwe musschenbende gaat er nu pittiger uitzien. Het is, of de langere dag, het sterkere licht hun de wenschelijkheid heeft doen inzien van een beter kleedij. De mannetjesmusschen krijgen donkere snavels en de meeste meeuwenkoppen zijn al zwart.

In het begin van de maand zijn de spreeuwen nog weinig talrijk, maar toch vormen zij reeds hun zang- en exercitie-gezelschappen. Iedere dag wordt de troep grooter en met het midden van de maand verschijnen de groote joelbenden. Dan begint ook de merel te zingen, de leeuwerik heeft zich reeds lang doen hooren, schildvink en houtduif beginnen ook dra en dat geeft dan met de meezen, boomklever, boomkruiper, heggemus, roodborst, winterkoning, mistel-lijster al een heel respectabel lente-concert. Roeken en bonte kraaien doen de bazuinpartij.

En wat zegt ge van dat bouquetje uit veld en tuin: hazelaar, sneeuwkllokje, veronica, vroegeling, winteraconiet, madeliefje, speenkruid, jasmijn nudiflorum, gaspeldoorn, klein hoefblad, kruiskruid, paarse doovenetel, kornoelje, hamamelis, peperboompje, vogelmur en kerstroos?

JAC. P. TH.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Vereeniging tot het Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

Sedert 15 December 1905 zijn tot de Vereeniging toegetreden 183 leden en 4 donateurs. Het bedrag der schenkingen in eens is geklommen tot f 1622, terwijl aan jaarlijksche contributies bij de f 600 wordt opgebracht. Er kwam schenking in van f 1000 en één van f 500.

Dit is, den ongunstigen tijd van het jaar in aanmerking genomen, reeds een zeer goed begin, hoewel wij er nog niet aan kunnen denken, om meren en eilanden te koopen of prachtstukken hei te reserveeren te midden van moderne villa-parken of fabriekswijken. Toch moet het eens zoover komen.

Voor het lidmaatschap (minimum contributie f 1 per jaar) of donateurschap (minimum contributie f 50 per jaar of f 500 in eens) kan men zich aanmelden bij den voorloopigen secretaris Jac. P. Thijssse te Bloemendaal.

T.

Amsterdamsche Entomologische Club.

Op Zaterdag 16 December 1905 hield de „A. E. C.“ hare 40ste bijeenkomst, onder voorzitterschap van Dr. J. Th. Oudemans, des avonds te 8 uur in „Zeemanshoop“.

Aanwezig 9 leden.

De Voorzitter deelt mede, dat er een brief is ingekomen van den Secretaris der Afd. Amsterdam van de N. N. V., waarin de wenschelijkheid wordt uitgesproken, om het samenvallen van vergaderingen der A. E. C. en der genoemde Afd. op denzelfden datum, wat heden het geval is, te vermijden. Het hiermede volkomen eens zijnde, wordt besloten in die richting pogingen aan te wenden.

Vervolgens vermeldt de Voorzitter, dat de heer van Waterschoot van der Gracht hem medegedeeld heeft, als secretaris-penningmeester der A. E. C. te moeten aftreden, daar hij Amsterdam verlaten heeft, om zich metterwoon te Vught te vestigen. Onder dankzegging voor zijne medewerking van af het oprichten der vereeniging, wordt hem ontslag verleend en vervolgens in zijne plaats benoemd de

heer R. A. Polak, Noordstraat 5, Amsterdam, die de benoeming aanneemt.

Overgaande tot de wetenschappelijke mededeelingen, laat de heer de Meijere voorwerpen zien eener groote Passalide, *Nelius interruptus*, levend door N. A. M. uit Suriname in houtmoolm ontvangen. Deze kevers gaven duidelijk geluid. Het bleek aan spr., dat dit wordt voortgebracht door bewegingen van het achterlijf, waarbij een daarop aanwezig chitineknobbeltje schuurt tegen een fijnbehaard lijstje aan de onderzijde van den achtervleugel. Het gaat dus buiten de dekschilden om. Wat deze laatste betreft, merkt spr. op, dat zij na sluiting samenkleven en dat dit geschiedt, doordien aan het distale gedeelte het eene dekschild eene lijst heeft, die in eene groeve op den kant van het andere past. Aan losgemaakte dekschilden is dit niet alleen goed te zien, doch het valt niet moeilijk, den ruststand der deelen te herstellen, als wanneer men den samenhang duidelijk gewaar wordt. Van eene andere soort worden, behalve de imagines, ook de larven vertoond; deze schijnen, gelijk andere bekende Passaliden-larven, slechts 4-pootig; het derde pootpaar is nl. geheel rudimentair.

Vervolgens geeft dezelfde spreker een overzicht van de levenswijze van de larven der Cecidomyiden. Men noemt deze familie die der Galmuggen, omdat er zeer bekende galvormers onder zijn; evenwel vormt een groot aantal soorten geene gallen. De verdeeling der larven naar de leefwijze, volgens Rübsaamen, wordt nu besproken; meer dan 20 groepen zijn aldus te onderscheiden, waaronder ook echte parasieten voorkomen.

De heer Mac Gillavry deelt mede, dat hij, in 't laatst van April te Berlijn zijnde, bij een „Ausflug“ naar 't Grünwald, op geschilderde dennepalen veel hout- en schorskevers aantrof, die toen juist zwermten. *Thanasimus formicarius* L. was er ook in aantal en vergastte zich vooral aan *Xyloterus lineatus* Ol. Van deze laatste species merkte spr. op, dat zij paarde na rondgevlagen te hebben. Hierna laat dezelfde spr. twee sterk op elkaar gelijkende *Coccinella*'s zien, de gewone *C. septempunctata* L. en een hiermede veel overeenkomst hebbende vorm van *C. distincta* Faldern. Ook spreekt hij nog over verschillende uitstulpbare organen bij de Coleoptera en over een onaangenaam riekend vocht, dat door *Oodes helopioides* F. wordt afgescheiden. Eindelijk deelt hij nog mede, dat *Urodon rufipes* Ol. in 1905 in de duinen hier en daar uiterst algemeen was op de bloemen van Reseda. Ten slotte vertoont spr. nog eene *Dinoderus*-soort, uit bamboe gekweekt.

De heer van Beek toont een Dipteron, door hem uit geconfijte dadels gekweekt; de larve had een sterk springvermogen, door zich boogvormig te krommen en dan plotseling te strekken. Ook laat hij rondgaan een hem nog niet geheel bekende *Dromius*, vermoedelijk eene var. van *Dr. quadri-notatus* Panz.

De heer Polak stelt ter bezichtiging eene nu nog levende pop van *Pyrameis atalanta* L., die dus niet vóór den winter uitkwam. Naar hij meent te hebben opgemerkt, zijn de in 't voorjaar vliegende voorwerpen van *Pyrameis* en *Vanessa* niet de zéér laat in 't najaar uitgekomenen, die veelal spoedig sterven, doch juist exemplaren, die zich zeer bijtijds, vooral in Augustus, reeds verborgen hebben. Vervolgens vertoont spr. het bodempapier van twee insectendozen, die zeer lang, zonder verplaatst te zijn, aan 't licht zijn blootgesteld geweest. Het zichtbare papier is bruin verkleurd, doch slechts weinig dáár, waar de schaduw der vlinders dit beschermd heeft. Zoo zijn lichtere schaduwbeelden op donkerder grond ontstaan, die zoo duidelijk zijn, dat vele soorten daaruit gemakkelijk herkend kunnen worden. Niet alleen de omtrekken, doch soms ook de teekening is zichtbaar, al naarmate deze meer of minder licht heeft doorgelaten. Eindelijk vermeldt spr. nog, dat eene jonge, nog niet half volwassen rups van *Attacus orizaba*, die in vrijheid geleefd had, reeds een spinsel vervaardigde. Dit was slechts ij en de rups bleek geïnfecteerd te zijn. Later kwam een dergelijk geval voor met eene jonge rups van *Telescopus polyphemus*; ook deze was geïnfecteerd. Dat tusschen het geïnfecteerd zijn en het maken van een spinsel op veel te jeugdigen leeftijd een verband bestaat, is wel waarschijnlijk; opmerkelijk is het geval in hooge mate.

De heer Oudemans vertoont een sterk afwijkend voorwerp van *Argynnis selene* Schiff. en een dito van *Argynnis aglaia* L. Vervolgens deelt hij mede, dat hij in dezen zomer het antwoord ontving op eene vraag, die hem veel belang inboezemde. Zooals den meesten aanwezigen bekend was, bemerkte de heer Franken, te Amsterdam, dat bloembladeren

van *Pelargonium zonale* door eene metselbij werden uitknijpt, doch gelukte het hem niet een voorwerp te vangen, opdat de soort zou kunnen worden vastgesteld. Later was de heer F. zoo gelukkig te ontdekken, dat een nestje door een der dieren was aangelegd in eene holte naast een der vensters van zijne woning. De buitenste cel werd daaruit genomen en aan spr. in 't najaar van 1904 ter hand gesteld. De larve daarin was volwassen, doch stierf ondanks alle zorgen in 't voorjaar. Toen was de heer F. zoo practisch, om een ijzergazen kooi te maken, die zeer juist sloot tegen de plaats waar het nestje in den muur zat. En ziet, einde Juni en begin Juli 1905 kon de heer F. successievelijk 10 exemplaren, die uitgekomen waren, in levenden toestand aan spr. ter hand stellen. Deze gaan thans ter bezichtiging rond. Het zijn 7 mannetjes en 3 wijfjes van *Megachile centuncularis* L., die o.a. nog al eens dikwijls de bladeren van rozenstruiken voor haar nestbouw bezigt. Nadat de soort was vastgesteld, kon worden nagegaan, of ook reeds elders was waargenomen, dat zij wel eens bloembladeren in plaats van groene bladeren voor nestbouw gebruikt, en ja, Saunders vermeldt in zijn werk „The Hymenoptera aculeata of the British Islands,” dat ook in Engeland deze waarneming is gedaan. Waar de oorspronkelijke mededeeling hieromtrent te vinden is, heeft spr. nog niet nagegaan; hij wijst thans vooral op de merkwaardigheid, dat men hier weder een goed waargenomen geval heeft, dat zekere exemplaren eener diersoort in hare gedragingen eene niet onaanzienlijke wijziging aanbrengen.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 28 November 1905.

De voorzitter, de heer Haverhorst, opent de vergadering, waarna de heer A. J. Zöllner in inlandsche ex. laat rondgaan twee soorten, bij het verschijnen der *Coleoptera Neerlandica* nog slechts eens inlandsch aangetroffen; n.l. *Anthicus hispidus* en *Melasis buprestoides*.

De heer Lindemans brengt ter tafel een aantal zeldzame vlinders, dit jaar door hem te Vorden gevangen.

De heer Dr. Wouterlood geeft een overzicht der *Ascomyceten*, welke een groep schimmels vormen, die zich op tweeërlei wijze kunnen voortplanten: 1o. door sporenvorming (gewoonlijk acht in een doosje — ascus —) 2o. door vrije sporenvorming (de sporen ontstaan door afsnoering in onbepaald aantal aan draden).

De *Ascomyceten* worden nu in twee groote groepen verdeeld: 1o. *Exoasci*, bij welke de *Asci* vrij aan de plantenoepervlakte te voorschijn komen. 2o. *Carpasci*, waarbij de *Asci* door onvruchtbare draden worden ingesloten om een vruchtlichaam te vormen.

Tot de eerste groep behoort: *Exoascus* (*Taphrina*) deformans, welke de krulziekte veroorzaakt in de perzikbladen. 't Mycelium dringt in de takken, overwintert hierin, om 't volgende voorjaar alle nieuwe bladen van deze takken te krullen. Het bestrijdingsmiddel is, de gekrulde bladeren verbranden en de takken sterk insnijden. Van deze parasiet werd rondgegeven een preparaat van de vrije *Asci*.

Tot de tweede groep behooren de volgende orden: I. *Perisporiaceae*, waarvan door een preparaat van *Penicillium* de ontwikkeling der vruchtlichamen werd getoond. Sommige draden zwellen sterk op, hun top rolt zich op, waarbinnen dan de *Asci* ontstaan. De sporen komen later vrij door het scheuren of verrotten van den wand.

II. *Pyrenomyceten*, reeds vroeger door spr. uitvoerig besproken.

III. *Discomyceten*, waarbij, zooals de naam aanduidt, het mycelium groote bekervormige of vleezige vruchtlichamen vormt.

Bij de bekervormige zitten de *Asci* in groote getale aan de binnenzijde van den beker, b.v. *Peziza*, waarna de *Asci* getoond werden, die door hunne grootte uitmunten.

Bij *Morchella* vindt men de *Asci* aan de vleezige oppervlakte.

IV. *Tuberaceen* of truffels. De vruchtlichamen komen hier altijd onder den grond voor en zijn knolvormig, gevormd uit onvruchtbare myceliumdraden, waartusschen holten (*asci*) verspreid liggen, die alle eivormige, vierstekelige sporen bevatten. Die sporen zijn aan één zijde ingedeukt. In het preparaat waren de sporen reeds duidelijk zichtbaar.

De heer Van der Hoop vertoont eenige waterkevers, door hem uit Lapland ontvangen 1o. *Graphoderes Sahlbergi* Seidl var. ♀ *verrucifer* Sahlbg, welke vrouwelijke var. de

eenige van het geslacht *Graphoderes* is, waarvan de dek-schilden geribd zijn. De mannetjes van deze soort verschillen van die der overige soorten, doordien de zolen der middenpooten met ontelbare zuignapjes zijn voorzien, terwijl deze bij de andere soorten in veel geringer aantal en op twee rijen staande worden aangetroffen.

2o. *Agabus serricornis* Payk, waarvan de sprieten niet snoervormig zijn, zooals bij alle ander *Dytiscidae*, maar naar het uiteinde verdikt en afgeplat. Van deze soort bestaan geen synoniemen, wel een bewijs, dat de vorm der sprieten een kenbaar en opvallend verschilpunt is met de overige soorten. Beide soorten zijn uitsluitend uit Lapland bekend.

De heer Jansen maakte een aanvang met zijn bespreking van enkele mierenplanten.

In tropisch Amerika leven de verwoestende *Atta*-soorten, waarvan men de legers op de boschpaden ontmoet. Elke mier draagt een afgesneden stuk blad naar het nest, dat vaak ver verwijderd is. Afwisselend worden bladen van verschillende planten medegenomen. Bates dacht, dat de bladstukken dienden tot bekleeding der wanden. Mac. Cook meende, dat er papier van werd vervaardigd, en Beit zeide: „I believe that they are in reality mushroom-growers.” Dit bleek waarheid te zijn, blijkens de beroemde onderzoekingen van Alfr. Müller. De bladstukken worden gekneet tot een deeg, en daaraan worden klompjes toegevoegd, welke zwamsporen bevatten. Een mycelium wordt gevormd, waaraan z. g. „Kohlrabihäufchen” ontstaan. Deze gezwellen vormen het hoofdvoedsel der *Atta*'s en zijn een door kweeking ontstane nieuwe vorm. Uit proeven blijkt, dat de mieren door afbijten en zuiver houden werkelijk rein-cultures aanleggen. Zelden neemt men de vruchtvorm der zwam waar. Het is een hoed van het *Agaricineen*-type, n.l. *Rozites gongylophora*, een geheel nieuwe soort, buiten de mierennesten nooit waargenomen. Dit is dus een hoogst ontwikkeld geval van aanpassing. Verwijderd men de mieren, dan ontstaat een luchtmycelium en conidiën, geen „Kohlrabihäufchen.”

De *Atta*'s zijn niet de eenige, die zwammen cultiveeren; ook *Apterostigma* en *Cyphomyrmex* doen zulks, doch hier zijn de „Kohlrabihäufchen” niet zoo volkomen gevormd. Zoo'n vernietigende factor als die snijdersmieren bleef niet zonder invloed op de vegetatie. Sommige planten werden geheel uitgeroeid, andere bleven, hetzij door een inwendige eigenschap (bijv. vezelige structuur, wasovertrek, bijtende of giftige stoffen, enz.), hetzij door het aangaan van een symbiose met een sooft strijdlustige mieren, die hen tegen de *Atta*'s beschermden. Zulke planten noemt men *Myrmecophil*.

De heeren Van Roon en Lindemans gaven nog teekeningen rond van planten, kevers en vlinders, terwijl andere heeren verschillende deeltjes rondgaven van de prachtige Gowans-serie.

G. v. ROON, }
W. H. WACHTER, } Secr.

Bescherm de Wilde Planten.

Met heel veel belangstelling las ik in de Levende Natuur afl. 10 het artikel „Bescherm de mooie wilde planten” van de Heer E. Heimans. Ik ben het er volkomen mee eens, en pas 't sinds verleden jaar hier in de omstreken in de practijk toe.

Ook wil ik voor zoover mogelijk bijdragen tot 't aangegeven doel voor ons geheele land, en kan ieder op aanvraag, mits verzendkosten vergoed worden, van mij een aantal wilde *Anemone nemorosa* en *Aristolochia clematitis* hier uit de omstreken bekomen.

Verder heb ik in mijn tuin nog al aardig wat exemplaren van *Circaea lutetiana*, *Digitalis purpurea*, *Lysimachia nemorum* en *Impatiens noli tangere* voor 2 à 3 jaar geleden uit 't wild (uit Twenthe en Zuid-Limburg) gekregen of meegebracht, die ik eveneens aan ieder, die er mij om vraagt, onder dezelfde voorwaarden als bovengenoemd wil toezenden.

Amersfoort, Langstraat 131.

J. KLEBER GZN

